

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

17 Vtrùm donatio ob causam præteritam vel præsentem sit valida, si
causa non subsit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

125
Donatio ad allicien- dum ani- mum.

dire, nisi aliunde de contrario constet. Ob hanc causam valida est donatio, qua quis donat collatori ad allicendum ipsius animum, ut beneficium conferat; vel mercatori, ut ad mutuandum inclinetur; vel puella, ut ad consensum flectatur, quamvis finis non sequatur. quia non est donatio conditionata, sed absoluta, facta non animo obligandi, sed tantum allicendi ad liberum consentium. unde potest acceptare, etiamsi non intendat prestare quod donator exoptat.

126
Donatio ad certum v- sum vel fi- nem.

126 Dico Secundo, Si intendat donatarius ad illum finem vel usum obligari, donatio erit irrita, sine non praestito, si ille sit principalis finis donationis: si vero sit secundarius, non erit irrita, poterit tamen in irritum reuocari, si donatarius nolit prestare. Ita docet Ioannes Medina C. de restitu. quest. 24. Prior pars patet ex multis textibus, et de conditione causa data non secuta. & C. de conditione ob causam. quibus conceditur repetitio causa non secuta.

Probat, quia quando dat ad certum usum, tamquam ad finem principalem, limitat suam donationem ad illum usum, nec habet aliam causam cur velit rem esse ipsius. sicut enim est in potestate ipsius donare, ita etiam limitare suam donationem ad certum finem & usum, prout placuerit; nam tota vis donationis pendet ex intentione donantis. ut si parens det filio pecuniam, eodumtaxat sine ut emat liberos; si filius non emerit, tenetur ad restitutionem; quia donator limitauit donationem suam ad certum usum; nec aliam causam donandi habuit. si tamen filius bona fide conatus fuisset emere, & aliunde fuisset impeditus; vel si insumpsisset in res alias aequae viles, non esset obligandus ad restitutionem; quia parens posset praesumi id ratum habere. Idem dicendum de similibus donationibus. Altera pars probatur, quia etsi finis secundarius non praestetur, tamen subest finis principalis, ob quem donatio est facta; & ita non censetur irrita, nisi ex circumstantiis constet aliam donatoris mentem fuisse. ut si des Monasterio 100. aureos sub aliquo onere, est valida donatio, etiamsi Monasterium onus non praestiterit, quia non censetur ille principalis finis donationis, sed salus animae, ob quam Monasterio videtur absolute donatum, etsi cum onere. imò nec reuocari potest, nisi id additum sit in donatione, vel nisi aliunde constet, eam donatoris mentem fuisse, ut docet Medina supra, & colligitur ex cap. Verum, de condit. appositis. potest tamen compelli Monasterium, ut onus impleat; quod si nolit, per sententiam iudicis potest priuari. Si tamen impletio oneris non est in ipsius potestate, (ut quia alij impediunt, vel pendet à consensu aliorum, qui nolunt consentire) non potest compelli. sufficit enim ut sit paratum facere quantum in se est, ut onus impleat. non enim donator censetur aliud intendisse, nisi expresserit; cum recta ratio non plus exigat, quam homo possit prestare. Idem dicendum de omnibus donationibus, quae ob aliquem finem principalem fiunt, cum aliquo onere annexo.

127
Si finis secundarius non praestetur.

127 Si finis secundarius non praestetur, tamen subest finis principalis, ob quem donatio est facta; & ita non censetur irrita, nisi ex circumstantiis constet aliam donatoris mentem fuisse. ut si des Monasterio 100. aureos sub aliquo onere, est valida donatio, etiamsi Monasterium onus non praestiterit, quia non censetur ille principalis finis donationis, sed salus animae, ob quam Monasterio videtur absolute donatum, etsi cum onere. imò nec reuocari potest, nisi id additum sit in donatione, vel nisi aliunde constet, eam donatoris mentem fuisse, ut docet Medina supra, & colligitur ex cap. Verum, de condit. appositis. potest tamen compelli Monasterium, ut onus impleat; quod si nolit, per sententiam iudicis potest priuari. Si tamen impletio oneris non est in ipsius potestate, (ut quia alij impediunt, vel pendet à consensu aliorum, qui nolunt consentire) non potest compelli. sufficit enim ut sit paratum facere quantum in se est, ut onus impleat. non enim donator censetur aliud intendisse, nisi expresserit; cum recta ratio non plus exigat, quam homo possit prestare. Idem dicendum de omnibus donationibus, quae ob aliquem finem principalem fiunt, cum aliquo onere annexo.

Donans sub certo onere.

128 Donans sub certo onere. Idem dicendum de omnibus donationibus, quae ob aliquem finem principalem fiunt, cum aliquo onere annexo.

DUBITATIO XVII.

Utrum donatio ob causam praeteritam vel praesentem sit valida, si causa non subsit.

129
Si causa non subsit.
R Espondeo, Talem donationem esse inualem, nisi donator actu vel habitu ita sit affectus, ut illam censeatur velle valere, quamvis causa non subsit. colligitur ex Medina q. 24. Probat Primo, Quia talis donatio est inuoluntaria: procedit enim ex errore; quae si non esset, donatio non fieret: atqui donatio ut omnino valida sit, debet esse plene voluntaria, cum ex liberalitate pendeat. Secundo, Quando error dat causam contractui vel alteri dispositioni; actus est irritus, vel saltem in irritum reuocabilis, ut ostensum est supra cap. 17. Dubitat. 5. atqui hic dat causam actui: ergo. Tertio, Cum quis exprimit se donare ob causam, videtur donatio fieri sub conditione, si causa subsit: ergo si illa conditio non subsistit, donatio est nulla. Hoc tamen argumentum non est firmum; quia expressio causae non habet vim conditionis; ut patet in contractu matrimonij, si quis ita dicat, Accipio te in uxorem, quia es bonis moribus, quia diues, &c. talis enim contractus est validus, siue causa illa extet in re, siue non. solum enim exprimitur quid moueat & impellat animum ad contrahendum, non autem ponitur vlla conditio consensui.

Circa hanc assertionem Aduertendum est, si res absolute doneatur, & error non sit circa substantiam rei donanda, vel personam donatarij, vel circa substantiam ipsius actus (ut cum est error circa causam principalem, dantem speciem actui) sed solum circa conditionem accidentariam, vel causam secundariam, donationem non esse omnino irritam: dici tamen inualem, quia pro arbitrio donantis reuocari potest, errore cognito. & quidem si donatarius est causa deceptionis, tenetur errorem detegere, & ponere rem totam in arbitrio donatoris, ut donationem ratificet vel reuocet. si verò non est causa, non videtur ad hoc teneri. unde poterit retinere, donec reuocetur, iuxta ea quae d. Dub. 5. c. 17. diximus.

Discrimen erroris circa substantiam, & circa conditionem accidentariam.

130 Dixi, Nisi actu vel habitu, &c. quia saepe fit, quae iam ita esse affectum, ut si sciret causam esse falsam, nollet donare; tamen quia dedit, non vult donationem esse irritam. ut si donasti aliquid amico, quia putas illum curasse aliquod negotium, quod non curauit; tamen multa alia tua causa fecit, ob quae velles donationem confirmare.

Petes, Quando causa, ob quam aliquid datur, non subsit; quomodo scietur utrum velit donationem valere, an non?

131 Resp. Quando id non exprimitur, esse colligendum ex conditione dantis & accipientis, & rei donatae, & ex conditione causae. si enim causa ob quam datur non est principalis, sed secundaria, ob quam hic & nunc solum se applicat ad donandum, & extat aliqua causa principalior; tunc donatio non est censenda irrita, etiamsi illa causa secundaria non extet, ut patet exemplo allato. item cum datur elemosyna pauperi simulanti fidem Catholicam, vel sanctitatem; nam principalis causa dandi est paupertas. posset tamen talis donatio reuocari, si error ei causam dedit. deinde etsi causa principalis

130

131
Causa principalis & secundaria dandi.

palis ob quam datur non extet; si tamen conditio donantis, vel rei donatæ est talis, vt putetur nolle obligare ad restit. poterit donatarius retinere.

132
Paupertatis
simulatio-
ne ob-
tentum.

Hinc sæpè fit, vt qui simulatione sanctitatis, paupertatis vel infirmitatis, vel obsequiorum aliquid impetrarunt, non teneantur ad restitutionem; quia donatores non censentur idonus velle imponere, idque vel ob liberalitatem, vel ob benevolentiam & amicitiam, vel ob rerum paruitatem, vel quia res est consumpta, & difficilis esset donatario restitutio. Si tamen putetur donator velle, vt sic per fraudem obtentum restituatur, est restituendum, maximè si quantitas est notabilis. Imò etiam in dubio est restituendum; saltem pars aliqua, pro ratione dubij; quia cum non inceperit bona fide possidere, non potest ratione possessionis, ipsius conditio melior censei: vel certè debet fraudem aperire, & rem in libero arbitrio donantis constituere.

Dubium tamen est inter DD. cui sit restituendum id, quod simulatione paupertatis obtentum est, si donator putetur illum velle ad hoc obligare. Plerique DD. docent id esse conferendum in alios pauperes, vel in alios pios vsus. quia donator illud iam a se alienauit; & Christo donauit, accepturus pro eo mercedem, non secus ac si verè pauperi dedisset. ita Nauarr. cap. 17. num. 107. Scotus in 4. d. 15. q. 2. art. 3. Adrianus in 4. tract. de restit. q. 5. & Medina supra. Sotus tamen lib. 9. de Iustit. q. 7. art. 3. ad 4. putat esse restituendum donatori; quia hic non intendit donare Christo, nisi quatenus intendit donare huic pauperi. Sed possunt conciliari, si dicamus esse restituendum donatori, si is sit notus, & res sit notabilis, & ipse putetur velle vt sibi restituatur. alioqui si res sint minuta, vel ignoti qui dederunt, vel si putentur velle illud aliis pauperibus dari, aliis dandum est.

133
Cui resti-
tuendum.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De testamento & legatis.

Constat Dubitationibus 8.

DVBITATIO PRIMA.

Quid sit testamentum, & quomodo à codicillo differat.

RESPONDEO, Testamentum est voluntatis nostra iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri vult. Ita definitur L. 1. 7. Qui testam. fac. poss. Verùm quia hæc definitio conuenit etiam aliis vltimis voluntatibus, nempe codicillo, legato, fideicommissio & donationi causa mortis; addunt Doctores, cum directa heredis institutione. per quam particulam testamentum discernitur ab illis: quia nulla alia vltima voluntas continet heredis institutionem. vnde propriè loquendo Testamentum est heredis institutio. idè enim instrumentum illud dicitur testamentum iure ciuili, quia continet heredis institutionem; non autem quia continet legata vel fideicommissa. nam quoddam hæc in eodem instrumento scribantur, est extrinsecum & accessorium rationi testamenti; possent enim omitti.

Differt autem à codicillo, Primò, Quòd codicillus non fiat ad instituendum heredem; (nisi interdum ex privilegio, quale concessum militi, vt patet L. Militis codicillis. 36. 7. de milit. testam.) sed ad aliquid in testamento explicandù vel mutandum, addendum vel detrahendum; vt ad legata instituenda, vel ad substitutionem fideicommissariam faciendam, &c. Secundo, Quòd in codicillo sufficiant 5. testes; etiam si non sint rogati; inter quos possunt etiam esse mulieres. In testamento requiruntur 7. testes rogati masculi & puberes. vide Siluestrum v. Testamentum 1. num. 2. Hinc fit vt

2
Codicillus.

3
Clauisula
codicillaris.

4
Testamen-
tū ad piam
causam.

clausula codicillaris testamento addita (qua significat testator se velle suam dispositionem valere pro modum vel testamenti, vel codicilli, vel generatim se velle illam valere meliore modo, quo potest) eam vim habeat, vt etiam si testamentum ob defectu solemnitatis non valeat quòd testamentum (id est, quoad institutionem heredis directam) valeat tamen quòd codicillus. Vnde efficitur Primò, Vt legata tali testamento relicta, sint soluenda. Secundo, Si testator nō habens liberos, instituit extraneum heredem; institutio illa directa habebit vim substitutionis fideicommissariae. nam frater, vel alius, qui ab intestato succedit, tenebitur illi tradere hereditatem, retenta solùm quarta eius parte, quam vocant Trebellianicam. Tertio, Si verò habeat liberos, illi habebunt solùm legitimam; extraneus verò sic institutus habebit reliqua. vide Silu. supra n. 11. & Molinam disp. 132. & Iulium Clarum §. Testamentum quæst. 46.

DVBITATIO II.

Vtrum testamentum factum ad piam causam sit validum; si ei desint solemnitates, quas requirit Ius ciuile:

Verbi gratia, si non adsint 7. testes, vel non omnes sint masculi, & puberes; vel non omnes sint rogati, vel si nō omnes subscriperint, &c. quæ habentur L. Hac consultißima. 21. C. de testamentis. dicitur autem factum ad piam causam, quando heres instituitur pia causa, vt Ecclesia, Monasterium, pauperes.

Respondeo, Vt testamentum ad pias causas sit validum, etiam in foro externo, non requiruntur solemnitates.